

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. II. cap. 41. & seqq. de Eorundem mendicitate

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

Monachorum labore & mendicitate.

Circa utrumque per Bellarminum feriari nobis liceret. Circa prius quidem, dum de Monachorum labore agens Bellarminus nihil contra Evangelicos in specie habet, sed vel contra *Messalianos*, antiquiores hæreticos, vel contra *Guilhelmum de Sancto Amore*, *Iohannem Roidefum* & *Thomam VValdensem*, quibus *Iohannem Calvinum* adnuerat. Circa posterius autem, dum ad libertatem mendicandi pro Monachis vindicandam ex Augustino nihil planè subsidii potuit adferre. Sed ne hanc Quæstionem silentio prætermittamus, ad utrumque, & ex ipso quidem Bellarmino, breviter aliquid notabimus, Lectoris iudicio ea committentes. Ad prius, quod laborem Monachorum manualem respicit, quem licitum esse vult Bellarminus, non verò necessarium, dum posterioris Sententiæ Patronos laborem manuum à Monachis requirentes, præter Oracula Pauli, Christianis, ut ex labore manuum vivant, præcipientis, ad Augustini consensum provocare dicit, prolixè Sententiam Eius, additis quibusdam distinctiunculis, exponere studet, ne Monachos ad laborem manuum necessariò & promiscuè teneri statuatur. Augustini verba ab adversariâ parte laudata hæc sunt: *Quid agant, qui operari corporaliter nolunt, cui rei vacent, scire desidero. Orationibus, inquit, & Psalmis, & Lectioni, & Verbo Dei. Sancta planè vita, & in Christi suavitate laudabilis. Sed si ab his a vocandi non sumus, nec manducandum est, nec ipsa esse quotidie præparanda, ut possint ad poni & adsumi. Si autem ad ista vocare Servos Dei certis intervallis temporum ipsius infirmitatis humana necessitas cogit, cur non & Apostolicis Præceptis observandis aliquas temporum partes deputamus? citius enim exauditur una obediens Oratio, quàm decem nullia contemptoris.* Ego nihil ad hanc Augustini Sententiam de me addo, viturus, quid Bellarminus respondeat, ne Monachi necessariò & promiscuè omnes ad laborem manuum teneri videantur, hocque modo obtineat mendicandi licentiam & libertatem contra eos, qui non solum antehac eam oppugnarunt, sed adhuc constanter oppugnare pergunt. Summa autem Responsionis Bellarminianæ est, *Augustinum in de opere Monachorum Libro solum illos ad operandum manibus obligare, qui ante, quàm Religiosi fuerint, ex labore manuum vivebant, & nunc idem facere possunt sine majoris boni impedimento, & tamen ex otio & pigritiâ nolunt; excipere autem religiosos, qui Ecclesiastica exercent Ministeria, quales sunt omnes hoc tempore Mendicantes, & id quidem verbis sequentibus: Si Evangeliste sunt, si Altaris Ministri, si dispensatores Sacramentorum, benè sibi istam non arrogant, sed planè vendicant potestatem, nimirum vivendi ex facultatibus populi. Præterea, excipere Eum ab obligatione laborandi omnes illos, qui in Seculo fuerint divites, & Bona sua dederint pauperibus; illis enim Ecclesiam debere victum & vestitum, quandoquidem omnia sua ipsi Ecclesie in pauperibus dederint, ita de iis scribentem: Si & ipsi aliquid manibus operentur, ut piger ex Via humiliore & ab hac exercitatione venientibus auferant excusationem, multò misericordius agunt, quàm cum omnia sua indigentibus diviserunt. Quod quidem, si nolunt, quis audeat cogere? Addit ex mente Sancti Patris, solos ergò remanere Religiosos, qui in Seculo ex officio vivebant, & in religione sibi solis, non populo vacant. Sed nec illos obligare absolute ad laborem manuum, sed solum quando, si operentur, non impediuntur à majori bono, & si non operentur, pernitiose otiosi sint. Nam si talis possit perpetuò orare aut legere, & velit id facere, & inveniat, qui eum in opere versantem gratis aliat, posse id omnino facere. Et ut in specie ad objectum ex Augustino testimonium pro labore manuum respondeat, dicit, *Augustinum Doctorem ubi Monachos non excusari debere ab opere manuum per Orationem, Psalmidiam, Lectionem & Verbum Dei scribit, clarissimè simul indicare, se non loqui de Oratione adstanti, nec de continua & publicâ Psalmidiâ, Lectione & Concione, que totum occupant hominem; sed Oratione, Psalmidiâ, Lectione & exhortatione privatâ & rarâ, quæ multum otii relinquunt. Reprehendere Eum insuper illos Monachos, qui ex conditione servili ad Monasterium veniunt, ut vitam inopem & laboriosam fugiant, & vacui pascantur ac vestiantur, & insuper ab iis honorentur, à quibus contemni conterique consueverant. Videt autem Lector attentus, me etiam non monente, quàm impertinenter ad modernum Vitæ Monachalis statum, ne dicam contradictoriè, hæc à Bellarmino pro Augustini Sententiâ sibi adscribendâ dicantur, ut nimirum libertas & licentia mendicandi, remotâ laborandi obligatione & necessitate, ordinibus, qui hoc nomine commendantur, operâ eò faciliori vendicetur, de cuius fundamento quoad alteram præscriptæ Quæstionis partem,**

De opere
Monach.
cap. 17.

cap. 21.

cap. 25.

ex

ex ipso Bellarmino aliquid nunc dicendum venit. Etsi enim hoc labore per Bellarminum superferre possemus, utpotè, qui, dum ad demonstrandam mendicandi libertatem ex Augustino nihil potuit adferre, comet ipso testatus est, eam temporibus Augustini nondum ita fuisse in usu, sicut hodiè à non unius ordinis Sæctatoribus fieri consuevit, non sine multo cæterorum publicæ rei Christianæ membrorum onere ac difficultate gravissimâ; ut tamen, quid de ejus fundamento, abdicatione videlicet Bonorum ac voluntariâ paupertate Voto adstrictâ, de quâ superius etiam suo actum est loco, ipsi Pontifices Romani, sibi met ipsis in hoc puncto contrarii statuerint, Lectori innocenter curioso constet, ex ipso, ut dixi, Bellarmino Quæstionem hanc inter Pontifices controversam, pro conclusione totius de Monachismi Religiosâ Professione tractationis, breviter exhibere placet, judicii libertate Lectori iterum permissâ, an hæc & talia ad Augustini Seculum aliquâ saltem ratione possint referri. Exhibet eam Bellarminus, ubi de infallibili Pontificis Romani Judicio agens, Eum à diversis erroribus liberare satagit, quibus in Fidei & Morum Decretis errasse à non unis gravissimè acculatur, sequentibus verbis:

Trigesimus quintus Pontifex erroris accusatus est, Nicolaus hoc nomine quartus, qui lib. III. de Pont. Rom. cap. 14.
 „ cap. Exiit. de Verb. Signif. in Sexto, definit, Christum verbo & exemplo docuisse perfe-
 „ ctam Paupertatem, quæ consistit in abdicatione omnium Rerum, nullo sibi dominio
 „ relicto, nec in particulari, nec in communi, ac proindè talem Paupertatem esse san-
 „ ctam & meritoriam. At hoc falsum esse & hæreticum docet Johannes vigesimus se-
 „ cundus, in Extrav. tit. eod. de Verb. signif. Nam in Extrav. Ad conditorem Canonum, do-
 „ cet, impossibilem esse talem Paupertatem, quâ quis in rebus usu consumtibilibus ab-
 „ dicat se omni dominio, solo usu retento; & in Extrav. Cum inter nonnullos, declarat,
 „ esse hæreticum, dicere, Christum verbo aut exemplo talem docuisse Paupertatem.
 „ Et in Extrav. Quia quorundam, idem docet ac prolixè inculcat. Addit Bellarminus, Jo-
 „ hannem de Turrecrematâ conari in omnibus hos Pontifices conciliare, ipsum etiam
 „ Johannem niti ostendere, se à Nicolao non dissentire. At profectò, inquit Bellar-
 „ minus, nisi vehementer fallor, in omnibus conciliari nequeunt. Et ut hoc ostendat, sub-
 „ jungit, advertendum esse, tres à Johanne & Nicolao Pontificibus tractari Quæstiones,
 „ de quibus sequentia habet: Prima est, an in rebus usu consumtibilibus possit separari usus
 „ à dominio: Secunda, an Paupertas, quæ omne dominium à se remover, solo usu relicto,
 „ sit sancta & meritoria? Tertia, an Christus talem verbo & exemplo docuerit Pauper-
 „ tatem? Ad singulas suum interponit judicium Bellarminus. De primâ, inquit, respon-
 „ det Johannes, non posse separari utrum à dominio in ejusmodi rebus; dominari enim
 „ est, posse rem destruere. Proindè impossibile est, posse rem utendo destruere, ut
 „ panem comedendo, & non esse dominum illius rei. At Nicolaus docet, id fieri pos-
 „ se, & rectè; nam idem apertè postea docuit Clemens V. in Clement. Exvii de Paradi-
 „ so, tit. de Verb. signif. Et ratio est manifesta, quia esse Dominum non est, posse rem de-
 „ struere quocunque modo, sed posse liberè destruere, quando, ubi, quomodo quis vo-
 „ luerit, quin etiam donare, vendere, commutare &c. Constat autem, inquit insuper
 „ Bellarminus, omnes veros Religiosos habere ulum Panis, quem comedunt, & Vini,
 „ quod bibunt; nec tamen posse illa donare, vendere, mutare, projicere &c. Dices, er-
 „ gò erravit Johannes Pontifex. Respondet Bellarminus, ita videri, sed non in re Fidei;
 „ hanc enim Quæstionem ad Fidem non pertinere, Pontifice ipso Johanne id agno-
 „ scente, imò adhuc esse de hæc re varias Doctorum Sententias. De Secunda Quæstione
 „ scribit Bellarminus, Nicolaus sentit, illam Paupertatem esse Sanctam & meritoriam.
 „ Johannes negat. Et quanquam melius videatur sentire Nicolaus, tamen neque Ni-
 „ colaus hoc definit tanquam Fidei articulum; utpotè qui solum intendit renuntiare
 „ dominio earum rerum, quæ donantur Franciscanis, quæ Romani Pontificis esse
 „ Nicolaus adferuerat, cui juri renuntiare potuit Johannes. De tertiâ Quæstio-
 „ ne, quæ omnium gravissima est, & ad Fidem pertinet, Bellarminus ait, non dis-
 „ sentire Johannem & Nicolaum. Nicolaus enim dicit, CHRISTUM aliquando
 „ perfectissimam paupertatem illam verbo & exemplo docuisse, aliquando autem
 „ Paupertatem minus rigidam exemplo demonstrasse, tanquam communem omni-
 „ um Patrem & Doctorem. Johannes autem definit, esse hæreticum adferere,
 „ Christum nihil unquam his in terris habuisse proprii, nec in speciali, nec in communi;
 „ quæ duo non pugnare videntur Bellarmino, hæc addit ratione: Nicolaus enim non negat,
 „ Christum aliquando habuisse aliquid proprii saltem in communi; sed negat, Christum

vid. D.
Calixt.
resp. c.
Mogunt.
part. alt.
num. 28.
seqq.

semper talem egisse vitam. Johannes quoque non negat, Christum aliquando nihil habuisse proprii, nec in speciali, nec in communi; sed negat, Christum semper *talem egisse vitam*. Hæc omnia & adhuc plura ibidem Bellarminus, partim ne Nicolaus in re Fidei aliquid erronei decrevisse, partim ne eidem Johannes videatur contrarius; quod utrumque sicut omninò negare non potuit Bellarminus, ita dum ad ductum laudati Cardinalis de *Turrecremata* contrarias hasce Pontificum & sibi invicem oppositas Definitiones Juri Canonico insertas inter se studuit conciliare, fecit quidem, quod fidelem & industrium Romanæ Sedis & jactatæ Infallibilitatis Papæ Defensorem decere existimavit, sed non eo per omnia successu, ut nihil contradictionis remaneret, officioque satis ex asse possit videri fecisse, quod sine multo labore Lector judicio qualicumque præditus, rem cum re, causam cum causâ, Sententiam cum Sententiâ conferens deprehendet, atque Bellarminum non adeò feliciter Mediatoris vel Conciliatoris partes in hæc Controversiâ, duos Pontifices sibi invicem adversarios concernente, sicut in aliis pluribus suscepisse observabit. Nunc ante, quàm Monasterio, quod duce Bellarmino sumus ingressi, eodem duce post non planè nulla labyrinthorum fastidia egrediamur, adpendicis & Corollarii loco unum adhuc ex Augustino de Statu Monachismi testimonium adponere juvat, ac Perfectionis Monachalis jactatoribus objicere, quod

16. quæst.
1. c. Legi

Gratianus Juri Canonico voluit insertum: *Etiã atq; etiã cogitanti, quid sit utile Salutatorum, quibus in Christo nutriendis servimus, nihil aliud mihi potuit occurrere, nisi, non esse istam viam dandam servis Dei, ut se facilius putent eligi ad aliquid melius, si facti fuerint deteriores; & ipsis enim facilius lapsus, & ordini Clericorum indignissima sit injuria, si desertores Monasteriorum ad militiam Clericatus eligantur, cum ex eis, qui in Monasterio permanent, non tamen nisi probatiores atque meliores in Clerum adsumere soleamus, nisi forte, sicut vulgares dicunt, malus choraula est, bonus symphoniaicus, ita iidem ipsi vulgares de nobis jocabuntur, dicentes, malus Monachus est bonus Clericus. Nimis dolendum est, si ad tam ruinofam superbiam Monachos furrigamus, & tam gravi contumeliâ dignos putemus Clericos in quorum numero sumus, cum aliquando bonus etiam Monachus vix bonum faciat Clericum, si adsit ei sufficiens Continentia, & tamen desit Instructio necessaria, aut Perfectionis regularis integritas. In quo Augustini testimonio cæteris omnibus prætermisissis illud in primis consideratione videtur dignum, quâ ratione cum jactatâ perfectione Monachali possit consistere, ut bonus etiam aliquando Monachus vix bonum faciat Clericum?*

vid. Cel.
lot. de
Hier. p.
323. Lau.
noj. Ad.
fert. In.
quif. in
Privil. S.
Medardi,
pag. 510.

LIBRI TERTII

DE

LAICIS,

CAPVT DECIMVM SEPTIMVM, & seqq.

DE

Magistratus Politici Curâ circa Religionem.

PRætermisissis in tertio hoc de Ecclesiæ Membris libro omnibus Controversiis antecedentibus, quas Bellarminus prolixè satis, contra antiquiores pariter & Recentiores Anabaptistas, de Magistratus Politici Divinâ Authoritate, in impiis etiam atque infidelibus, ejusdemque potestate Legislatoriâ & Bellicâ tractavit, utpotè in quibus sibi non contrarios habet Evangelicos, Anabaptistarum & his similium errores ex Scriptura Sacra & Antiquitate orthodoxa constanter damnantes & refutantes; ad eam sine omni ambage nos vertimus Quæstionem, quæ de cura Magistratus Politici circa Religionem agit, & quidem tam in genere, quam in specie; quamvis quæ in genere circa hanc Controversiam ex Augustini authoritate veniunt notanda, jam supra suum habuerint locum, ubi de Regimine Secularium in Ecclesia actum fuit, quibus amplioris illustrationis causa id videtur adhuc posse & debere addi, quod laudatus paulò ante *Gratianus* ex Augustino Juri Canonico inseruit, ad rem præsentem omninò pertinens:

Tom.